

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра авіаційної психології
Кафедра педагогіки та психології професійної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної
роботи

_____ А. Гудманян
« ____ » _____ 2018 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Практикум з загальної психології»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма: «Психологія»

Освітньо-професійна програма: «Практична психологія»

Освітньо-професійна програма: «Психологія бізнесу»

Курс – 1, 2 Семестр – 2, 3

Лекції – 0 Диф. залік – 2, 3 семестр

Практичні заняття – 170

Самостійна робота – 145

Усього (годин/кредитів ECTS) – 315/10,5

Домашнє завдання (1) – 2 семестр

Домашнє завдання (1) – 3 семестр

Індекс РБ – 8 – 053/18 – 2.1.6

СМЯ НАУ РП 12.01.11-01-2018

СМЯ НАУ РП 12.01.07-01-2018

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
"Практикум з загальної психології"

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.11-01-2018
РП 12.01.07-01-2018

Стор.2 із 28

Робочу програму навчальної дисципліни «Практикум з загальної психології» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану РБ-8-053/18 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія» та освітньо-професійними програмами «Психологія», «Практична психологія», «Психологія бізнесу», відповідних нормативних документів та наказу № 460/од від 10.10.2018.

Робочу програму розробили:

Кандидат психологічних наук, доцент

кафедри авіаційної психології _____ Ю. Подкопаєва

Старший викладач

кафедри педагогіки та психології професійної освіти _____ Н. Демченко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 053 «Психологія» та освітньо-професійними програмами «Психологія», «Психологія бізнесу» – кафедри авіаційної психології, протокол № _____ від «_____» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри _____ Л. Помиткіна

Робоча програма обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри за спеціальністю 053 «Психологія» та спеціалізацією «Практична психологія» кафедри педагогіки та психології професійної освіти, протокол № _____ від «_____» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри _____ Е. Лузік

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового Гуманітарного інституту, протокол № _____ від «_____» _____ 2018 р.

Голова НМРП _____ А. Кокарева

УЗГОДЖЕНО

Директор ННГМІ

_____ С. Ягодзінський

«__» _____ 2018 р.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник 2

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	4
2. Зміст навчальної дисципліни	11
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	11
2.2. Практичні заняття, їх тематика і обсяг.....	12
2.3. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг.....	22
2.3.1. Домашнє завдання.....	23
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	23
3.1. Методи навчання.....	23
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	23
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	24
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	25
4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.....	25

ВСТУП

Робочу програму навчальної дисципліни «Практикум з загальної психології» розроблено на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни», затвердженої розпорядженням № 106/роз від 13.07.2017 р. та відповідних нормативних програмних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Дана навчальна дисципліна є невід'ємною складовою сукупності знань та вмінь, що формують професійний профіль майбутнього спеціаліста психолога, дозволить створити передумови для усвідомленого підходу до практичної роботи.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є оволодіння основними діагностичними методиками як інструментарієм для проведення наукових практичних досліджень з метою вивчення психічних процесів, станів та властивостей особистості.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- виявлення закономірності практичної роботи з психодіагностичними методиками у процесі вивчення психічних процесів, станів та властивостей особистості;
- забезпечення умов для самодіагностики і діагностики індивідуально-психологічних та індивідуально-психофізіологічних особливостей особистості;
- сприяння формуванню навичок свідомого аналізу та відбору методик відповідно до визначеної психологічної проблеми;
- формування навички проведення дослідження з використанням діагностичних методик, аналізу та обробки отриманих даних.

Дана навчальна дисципліна є практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця у галузі психології.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні розвинути наступні **компетентності**: комунікативну, організаторську, аналітичну, соціальну, психологічну, рефлексивну, інструментальну, управлінську, загальнокультурну тощо, а також вміти застосовувати отримані знання при проведенні психологічних досліджень; професійно використовувати систему вивчених психодіагностичних методик; проводити практичні психологічні дослідження на основі професійного оволодіння системою діагностичних методик; знати та користуватися положеннями етичного кодексу психолога.

Навчальна дисципліна «Практикум з загальної психології» є базою для подальшого вивчення всіх психологічних дисциплін. Зокрема, має **дисциплінарні зв'язки** з такими дисциплінами, як: «Загальна психологія», «Антропологія», «Експериментальна психологія», «Диференційна психологія», «Психологія особистості», «Інженерна та авіаційна психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Психодіагностика», «Клінічна психологія», «Основи психологічної практики» та інших.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з чотирьох навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля № 1 «Методологія та методи психологічних досліджень»;
- навчального модуля № 2 «Дослідження психічних процесів»;
- навчального модуля № 3 «Вивчення емоційно-вольових процесів, психічних станів та психічних властивостей»;
- навчального модуля № 4 «Практична психодіагностика інтегративних явищ у психології»;

кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною

навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль № 1. «Методологія та методи психологічних досліджень».

Тема 1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Практикум з загальної психології».

Понятійний апарат дослідницької та діагностичної роботи. «Номотетичний» та «ідеографічний» підходи до дослідження й оцінки психічних явищ. Типи психодіагностичних ситуацій. Етичні норми роботи психолога, розвиток гуманістичного ставлення до досліджуваного.

Тема 1.2. Метод експерименту в психології.

Експеримент та спостереження як основні загальнонаукові методи досліджень. Особливості та різновиди психологічного експерименту. Етапи експериментального дослідження. Суб'єктивні фактори (пов'язані з дослідником та пов'язані з досліджуваним), які необхідно враховувати в психологічних експериментах.

Тема 1.3. Метод спостереження у психології.

Спостереження як метод дослідження у психології. Загальна процедура спостереження, вимоги до протоколювання. Види спостережень в психологічних дослідженнях, переваги та недоліки методу. Розробка плану та системи категорій спостереження при вивченні невербальної комунікації.

Тема 1.4. Методи опитування у психології: бесіда та інтерв'ю.

Види та способи організації бесіди у психологічних дослідженнях. Поведінка дослідника при проведенні психологічного дослідження. Метод бесіди: види запитань та правила їх формулювання, основні прийоми та правила ведення бесіди, розробка плану та запитань бесіди. Інтерв'ю (псевдобесіда): основні види і правила діагностичного інтерв'ю, перед- та постекспериментальне інтерв'ю. Особливості застосування і модифікації інтерв'ю та спостереження у різних сферах психологічного дослідження.

Тема 1.5. Опитувальники-анкети.

Класифікація питань анкети, вимоги до їх формулювання та до оформлення анкети. Розробка, складання та апробація анкети (інтерв'ювання респондентів).

Тема 1.6. Архівний метод, техніка контент-аналізу.

Особливості застосування архівного методу, методу аналізу продуктів діяльності, праксіметричного методу в психологічних дослідженнях. Зокрема, методики біографічного методу. Контент-аналіз – техніка аналізу документів.

Тема 1.7. Метод вимірювання у психології: тести та стандартизовані особистісні опитувальники.

Традиційні особистісні опитувальники та психосемантичні методи (методи суб'єктивного шкалювання), труднощі при застосуванні опитувальників. «Об'єктивний», «суб'єктивний» та «проективний» підходи у тестуванні за Л. Ф. Бурлачуком. Класифікація проективних технік, особливості їх інтерпретації. Різновиди тестів та діагностичних методик (апаратурні, бланкові тощо), вимоги щодо їх створення, розповсюдження та використання; вимоги до фахівця-психодіагноста.

Тема 1.8. Підходи до класифікації діагностичних методів та методик.

Методи «пояснювальної психології» (природничо-наукова парадигма в психологічних дослідженнях) та методи «описової психології» (гуманістична парадигма в психологічних дослідженнях), класифікація діагностичних методів та методик за критерієм об'єктивності та ступенем формалізації.

Модуль № 2. «Дослідження психічних процесів».

Тема 2.1. Особливості дослідження уваги.

Дослідження концентрації та стійкості уваги. Дослідження вибіркості уваги. Методика «Визначення концентрації уваги». Дослідження особливостей активної уваги (стійкості уваги, концентрації уваги) за методикою «Коректурна проба» (Б. Бурдон).

Методика дослідження темпу сенсо-моторних реакцій, якостей розподілу і переключення уваги «Відшукування чисел за таблицями Шульте». Розподіл переключення та обсяг уваги.

Методика дослідження індивідуальних особливостей обсягу уваги. Методика вивчення переключення уваги. Розвиток уваги. Методика вивчення довільної уваги (П'єрона-Рузера). Методика дослідження працездатності, втомлюваності «Рахунок за Крепеліном». Огляд методики оцінки рівня розвитку уваги («Домашнє завдання 1» - самостійне опрацювання даних методик). Виконання мнемотехнічних вправ та вправ для розвитку уваги і уважності.

Тема 2.2. Дослідження відчуттів у психології.

Класифікація методів дослідження відчуттів. Методика вивчення порогів чутливості. Методика дослідження провідних типів аналізаторів. Методика «Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини».

Тема 2.3. Методи дослідження сприймання.

Класифікація методів дослідження сприймання. Методи дослідження сприймання. Сприймання як результат взаємодії рецепторів та вплив слухової інструкції на сприймання. Визначення ролі сприймання в пізнавальній діяльності людини.

Аналіз психологічних механізмів виникнення зорових ілюзій. Зорові ілюзії: ілюзія Герінга; ілюзія Вундта. Ілюзії сприймання розміру: ілюзія Еббінгауза; ілюзія Мюллера-Лайера. Ілюзія руху. Методика вивчення адаптації аналізаторів шкіри до болю та тиску. Методика порівняння величини та характеру помилок при сприйманні коротких часових інтервалів. Методика вивчення точності сприймання часу в умовах різної діяльності.

Методика «Дослідження сприймання часу». Дослідження пізнавального контролю під час сприймання. Методика «Визначення домінуючого типу сприймання за роботою провідних аналізаторів».

Тема 2.4. Вивчення процесів та властивостей пам'яті.

Методи дослідження індивідуального типу та виду пам'яті. Вивчення опосередкованого запам'ятовування. Вивчення процесів запам'ятовування. Вивчення властивостей пам'яті: точності, обсягу пам'яті, швидкості утворення та характеру асоціацій.

Методика вивчення механічного та смислового запам'ятання. Методика дослідження обсягу та точності запам'ятання. Методика дослідження мимовільного запам'ятовування та умов його продуктивності (за методом Зінченка).

Методика вивчення короткочасної пам'яті (метод Джекобса). Методика піктограми (О. Р. Лурія). Методика дослідження опосередкованого запам'ятовування. Методика вивчення домінуючого виду пам'яті.

Методика дослідження швидкості утворення та характеру асоціацій. Методика «Ретроактивне гальмування». Дослідження обсягу словесно-логічної пам'яті. Методика «Продуктивність запам'ятовування» (за Н. А. Литовцевою).

Тема 2.5. Вивчення особливостей мовлення.

Дослідження характеристик мовлення людини. Методика дослідження усного мовлення. Методика дослідження еготизму мовлення. Методика дослідження ригідності мовлення. Методика дослідження письмового мовлення. Аналіз розвитку власного професійного усного і письмового мовлення.

Тема 2.6. Дослідження особливостей мислення.

Основні методи дослідження мислення у психології. Вивчення процесуальних аспектів мислення. Дослідження індуктивного та дедуктивного мислення. Методика діагностики шаблонності мислення. Методика дослідження особливостей понятійного мислення порівняння понять. Методика дослідження особливостей мислительної діяльності при вирішенні завдань на узагальнення «Виключення зайвого».

Методика дослідження процесів узагальнення та абстрагування (модифікація Л. С. Виготського, Б. В. Зейгарник). Методика дослідження аналітичності мислення. Методики дослідження: «Мисленнєві операції», «Виділення суттєвих ознак», «Індивідуальні особливості розв'язування задач». Опитувальник «Стиль мислення».

Дослідження зв'язку змістовних індивідуальних особливостей мислення із типом особистості («Художники», «Мислителі», «Практики»), її цінностями, особливостями емоційної сфери, мотивації та психологічних захистів. Вивчення операційної сторони наочно-дієвого мислення («Складання фігур із сірників»). Дослідження логічного аспекту наочно-образного мислення («Матриці Равена») та логічного аспекту математичного мислення («Кількісні відношення», «Закономірності числового ряду»).

Оцінка показників активності мислення – побіжності, гнучкості та рухливості; лабільності шляхом реєстрації продуктивності вербального, наочно-образного та математичного мислення в завданнях різного типу: методика Лачинса, «Словесний лабіринт», «Інтелектуальна лабільність». Дослідження впливу уяви на вирішення мислительної задачі (задача про книжкового черв'яка та про ластівку).

Оцінка міркувань та умовиводів за методиками «Розуміння переносного смислу прислів'їв та приказок», «Відгадування загадок» та методикою «Логічність умовиводів». Вивчення процедури розмірковування через виключення («Переклад на мову суахілі», «Король та троє в'язнів»). Дослідження особливостей індивідуального та групового мислення (методика «Загибель корабля», «Метод шести капелюхів»).

Тема 2.7. Особливості вивчення уяви.

Вивчення уяви особистості. Методика дослідження особливостей яскравості - чіткості уявлень за методом саморанжування (опитувальник Д. Маркса). Вивчення індивідуальних особливостей образної уяви та особистісної креативності. Креативність як системна властивість особистості. Діагностика особистісної креативності за опитувальником Тунік.

Оцінка індивідуальних особливостей образної уяви (рівень складності, гнучкість – ригідність, оригінальність – стереотипність) за методикою домальовування геометричних фігур кола, квадрата, трикутника та проективним тестом «Неіснуюча тварина».

Порівняльна характеристика первинних психічних образів – образів відчуття та сприймання та вторинних психічних образів – уявлень пам'яті та уяви. Самооцінка яскравості – чіткості уявлень в різних модальностях, визначення провідної репрезентативної системи. Об'єктивна оцінка зорових уявлень за методом «Квадрата літер», вивчення відмінностей між процесами відтворення та впізнавання, оцінка сприймання та просторової уяви за методиками Шепарда, «Кути», «Компаси», тестом руки тощо. Методики дослідження особливостей творчої уяви. Методика визначення рівня розвитку уяви «Вигадай розповідь».

Модуль № 3. «Вивчення емоційно-вольових процесів, психічних станів та психічних властивостей».

Тема 3.1. Вивчення вольової сфери особистості.

Особливості вивчення вольової сфери особистості. Методика визначення локусу суб'єктивного контролю (Є. Ф. Бажін). Дослідження «Сили волі». Методика «Чи рішучі Ви?» (Ерік Берн). Методика дослідження вольових якостей особистості.

Самоспостереження у розвитку вольових якостей особистості. Методика вивчення рівня наполегливості. Методика використання методу спостереження для оцінки вольових якостей (А. І. Висоцький).

Тема 3.2. Вивчення емоцій та почуттів особистості.

Особливості вивчення емоцій та почуттів особистості. Специфіка організації дослідження емоційно-вольової сфери особистості. Диференційна діагностика емоцій. Вивчення емоційних станів особистості. Емоційна саморегуляція особистості. Методика вивчення оцінки значимості емоцій «Емоційна спрямованість» (Б. І. Додонов). Методика вивчення актуальних і домінуючих емоцій особистості «Шкала диференціальних емоцій» (К. Ізард). Методика дослідження продуктивності запам'ятовування різних за емоційним змістом слів «Вивчення емоційної пам'яті». Методика «Градусник емоційного стану» (Н. П. Фетіскін). Дослідження ситуативної та особистісної тривожності (Ч. Д. Спілбергер, адаптація Ю.Л.Ханін). Методика «Вивчення зовнішнього вираження емоцій». Методика «Некерована емоційна збудливість» (В. В. Бойко). Методика дослідження способів вираження та втримання власного гніву в звичайних буденних ситуаціях «Вивчення способів вираження гніву».

Діагностика особистісної ригідності, алекситимії, потреби у пошуках відчуттів та емпатії як тих властивостей особистості, які визначають індивідуальні особливості переживання емоцій та почуттів. Методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів (за В. В. Бойко). Вивчення зв'язку емоцій та потреб індивіда, адаптаційного значення основних емоційних програм за Келерманом та Плутчиком, механізмів формування ранніх та пізніх захистів, робота з опитувальником Келермана-Плутчика. Розрізнення понять «емоційна грамотність», «емоційний інтелект», «рівень емоційної зрілості». Вивчення особливостей людських почуттів, що є відображенням складної системи відношень людини із світом, іншими людьми та самим собою. Виконання вправ, спрямованих на розвиток здатності розрізняти, усвідомлювати, приймати емоції та почуття, адекватно їх виражати.

Тема 3.3. Дослідження психічних станів особистості.

Дослідження станів: переживання, настрої, самопочуття, працездатність, натхнення, стеничність, стрес, фрустрація, афект, психогенії, фобії, сон.

Діагностика психічних станів особистості в ситуаціях життєдіяльності за методикою «САН», тощо. Вивчення принципів застосування методик діагностики нервово-психічного напруження та його проявів: методика діагностики самооцінки психічних станів Айзенка, шкала нервово-психічного напруження Немчина.

Методика діагностики стану стресу Шрайнера, тест «Ступінь напруженості», шкала астеничного стану ШАС, методика «Т і Д», шкала депресії Бека, опитувальник суб'єктивного відчуття самотності та соціальної ізоляції Рассела та Фергюсона, опитувальник діагностики рівня емоційного вигорання В. Бойка. Вивчення станів ситуативної (реактивної) тривоги та агресії, а також діагностика тривожності, агресивності та ворожості як сталих властивостей особистості за допомогою шкали Спілбергера-Ханіна, опитувальників Тейлор, Басса-Дарки.

Тема 3.4. Дослідження темпераменту як індивідуально-типологічної властивості особистості.

Дослідження психологічних властивостей темпераменту. Вивчення загальних властивостей нервової системи. Методика вивчення сили нервової системи, працездатності індивіда «Теппінг-тест» (Є.П. Ільїн). Методика вивчення рухливості нервових процесів «Сортування слів». Опитувальник ЕРІ (за Айзенком).

Тема 3.5. Вивчення характеру як індивідуально-типологічної властивості особистості.

Методика дослідження типів акцентуацій характеру (Х. Шмішек). Методики визначення особливостей прояву характеру у спілкуванні «Ваш характер»; «Чи сильний у Вас характер?» (В. Роццаховський). Тести: «Група крові і Ваш характер», «Обери свій колір».

Тема 3.6. Дослідження індивідуальних здібностей особистості.

Проблеми виміру та розвитку здібностей. Методика виявлення особливостей невербальної креативності (конструктивну активність, оригінальність категоріальну гнучкість). Методика вивчення рівня та структури розумових здібностей. Методика самостереження за проявами творчих здібностей у різних видах діяльності «Креативність» (за Дж. Гілфордом). Методика виявлення «Комунікативних і організаторських здібностей» (КОЗ-2). Тест на перевірку кмітливості.

Тема 3.7. Вивчення активності і спрямованості особистості.

Структура самосвідомості особистості. Прийоми та способи особистісного самопізнання та саморозвитку. Підходи до дослідження проблеми соціальної адаптації особистості. Критеріально-типологічна модель соціальної адаптації (внутрішній та зовнішній критерії адаптованості) за А. Реаном. Вивчення спрямованості особистості за методикою В. Смекала та М. Кучера. Методика вивчення самосвідомості особистості «Тест двадцяти тверджень на само ставлення (М. Кун, Т. Мак-Партланд) (Twenty Statements Attitude Test). Методика вивчення індивідуальних особливостей особистості, її самосвідомості, міжособистісних стосунків «Особистісний диференціал» (Ч. Осгуд). Методика визначення домінуючого способу прояву активності особистості «Вечірній огляд подій».

Модуль № 4. «Практична психодіагностика інтегративних явищ у психології».

4.1. Методи дослідження особистості.

Класифікація методів дослідження особистості. Самооцінка в структурі особистості, роль захисних компенсаторних механізмів у самооцінюванні та формуванні «Я-концепції». Дослідження самооцінки за допомогою процедури ранжування. Методика вивчення структури образу «Я» особистості «Хто Я?». Дослідження методики вивчення рівня самооцінки особистості «Сходінки» (Т. Дембо, С. Я.Рубінштейн).

Методика вивчення самооцінки (С. Будассі). Диференціально-діагностичний опитувальник інтересів (ДДО) (Є. О. Климова). Вивчення ціннісних орієнтацій особистості за методикою М. Рокіча. Методика вивчення рівня домагань особистості (що пов'язаний із цілепокладанням) та ступінь її адекватності (відповідність висунутої мети можливостям людини) «Моторна проба Шварцландера».

Дослідження внутрішньо-особистісних конфліктів за методикою Фанталової. Діагностика стильових особливостей саморегуляції та оцінка рівня саморегуляції особистості за методикою Моросанової. Психологічна діагностика лінії конфлікту саморегуляції особистості за С. Т. Посоховою. Діагностика індивідуальних проявів самоактуалізації особистості за допомогою самоактуалізаційного тесту Е. Шостром в адаптації Ю. А. Альошиної, Л. Я. Гозмана та ін..

Вивчення часових характеристик внутрішнього світу особистості («темпорального інтелекту»), дослідження часової перспективи методом мотиваційної індукції Ж. Нюттен. Адаптивність та самоактуалізація як головні параметри, які відображають гармонійні риси характеру та зрілість особистості (В. Д. Менделевич). Характеристика когнітивних, мотиваційних та регулятивних складових кожного з цих параметрів.

4.2. Вивчення особистості у спілкуванні.

Методика «Комунікативні та організаторські здібності» (КОС) (Б. О. Федоришин). Комунікативна спрямованість особистості. Вправа «Я-повідомлення». Експертне оцінювання у вивченні невербальних засобів комунікації. Методика «Експертні оцінки невербальної комунікації (розроблена А. М. Кузнецовою). Діагностика параметрів невербального спілкування: загальна оцінка невербального репертуару, чутливість, сензитивність людини до невербальної поведінки іншого та здатність до адекватної ідентифікації, здатність до керування своїм невербальним репертуаром адекватно до мети та ситуації спілкування. Рефлексія розвитку комунікативності як провідної якості психолога. Методика виявлення комунікабельності (В. А. Кан-Калік, М. Д. Нікандров)

Тема 4.3. Вивчення міжособистісних стосунків у групах та колективах.

Організація та вимоги до дослідження міжособистісних стосунків у групах та колективах. Соціометричне дослідження структури групи. Методика вивчення міжособистісних стосунків в групі «Метод соціометрії» (Я. Л. Морено). Референтометричне дослідження взаємостосунків у групі. Методика «Референтометрія», з метою визначення референтності кожного індивіда, який входить у групу. Вікові особливості застосування соціометричного дослідження інтеграційних показників у групах. Методика визначення рівня згуртованості групи «Ціннісно-орієнтаційна єдність колективу» (ЦОЄ). Діагностика самооцінки, міжособистісних відношень та тенденцій особистісного розвитку (Т. Лірі). Тест «Чи здатні Ви впливати на інших». Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки (К. Томас).

Тема 4.4. Проблеми вивчення та психологічний аналіз діяльності.

Класифікація методів дослідження діяльності. Тест на визначення схильності особистості до вибору професії. Вивчення мотивів навчальної діяльності; ознайомлення з особливостями вивчення структури мотивації учбової діяльності за методикою «Вивчення мотивації навчальної діяльності (М. І. Алексєєва). Діагностика мотивації досягнення успіху та уникнення невдачі (А. Реан). Постановка цілей у структурі діяльності. Методика «Техніка постановки цілей» (за Дж. Г. Скотт). Психологічний аналіз діяльності. Вивчення самоставлення особистості за методикою С. Р. Пантїлеєва. Виявлення схильності до ризикованої поведінки за методикою С. Шуберт. Чотирьохмірна модель причин успіху та невдачі (Б. Вайнер).

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1.

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Усього	Лекції	Практич ні	СРС
1	2	3	4	5	6
2 семестр (810 каф.)					
Модуль № 1. «Методологія та методи психологічних досліджень».					
1.1.	Мета та завдання навчальної дисципліни «Практикум з загальної психології».	10	-	6	4
1.2.	Метод експерименту в психології.	12	-	6	6
1.3.	Метод спостереження у психології.	12	-	6	6
1.4.	Методи опитування у психології: бесіда та інтерв'ю.	10	-	6	4
1.5.	Опитувальники-анкети.	10	-	6	4
1.6.	Архівний метод, техніка контент-аналізу.	10	-	6	4
1.7.	Метод вимірювання у психології: тести та стандартизовані особистісні опитувальники.	10	-	6	4
1.8.	Підходи до класифікації діагностичних методів та методик.	10	-	6	4
1.9.	Модульна контрольна робота № 1	4	-	2	2
Усього за модулем № 1		88	-	50	38
Модуль 2. «Дослідження психічних процесів».					
2.1.	Особливості дослідження уваги.	12	-	8	4
2.2.	Дослідження відчуттів у психології.	10	-	6	4
2.3.	Методи дослідження сприймання.	10	-	6	4
2.4.	Вивчення процесів та властивостей пам'яті.	12	-	8	4
2.5.	Вивчення особливостей мовлення.	10	-	6	4
2.6.	Дослідження особливостей мислення.	16	-	10	6
2.7.	Особливості вивчення уяви.	10	-	6	4
2.8.	Домашнє завдання	8	-	-	8
2.9.	Модульна контрольна робота № 2	4	-	2	2
Усього за модулем № 2		92	-	52	40
Усього за 2 семестр		180	-	102	78
3 семестр (85 каф.)					
Модуль № 3. «Вивчення емоційно-вольових процесів, психічних станів та психічних властивостей».					
3.1.	Вивчення вольової сфери особистості.	6	-	4	2
3.2.	Вивчення емоцій та почуттів особистості.	6	-	4	2
3.3.	Дослідження психічних станів особистості.	8	-	4	4
3.4.	Дослідження темпераменту як індивідуально-типологічної властивості особистості.	8	-	4	4

3.5.	Вивчення характеру як індивідуально-типологічної властивості особистості.	10	-	6	4
3.6.	Дослідження індивідуальних здібностей особистості	6	-	4	2
3.7.	Вивчення активності і спрямованості особистості.	8	-	6	2
3.8.	Домашнє завдання №2	8	-	-	8
3.9.	Модульна контрольна № 3	4	-	2	2
Усього за модулем № 3		64	-	34	30
Модуль № 4. «Практична психодіагностика інтегративних явищ у психології».					
4.1.	Методи дослідження особистості.	17	-	8	9
4.2.	Вивчення особистості у спілкуванні.	17	-	8	9
4.3.	Вивчення міжособистісних стосунків у групах та колективах.	17	-	8	9
4.4.	Проблеми вивчення та психологічний аналіз діяльності.	16	-	8	8
4.5.	Модульна контрольна робота № 4	4	-	2	2
Усього за модулем № 4		71	-	34	37
Усього за 3 семестр		135	-	68	67
Усього за навчальною дисципліною		315	-	170	145

2.2. Практичні заняття, їх тематика та обсяг

Таблиця2.

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практичні	СРС
1	2	3	4
2 семестр			
Модуль № 1. «Методологія та методи психологічних досліджень».			
1.1.	Мета та завдання навчальної дисципліни «Практикум з загальної психології». Понятійний апарат дослідницької та діагностичної роботи.	2	1
1.2.	«Номотетичний» та «ідеографічний» підходи до дослідження й оцінки психічних явищ.	2	1
1.3.	Типи психодіагностичних ситуацій. Етичні норми роботи психолога, розвиток гуманістичного ставлення до досліджуваного.	2	2
1.4.	Метод експерименту в психології. Експеримент та спостереження як основні загальнонаукові методи досліджень.	2	2
1.5.	Особливості та різновиди психологічного експерименту. Етапи експериментального дослідження.	2	2
1.6.	Суб'єктивні фактори (пов'язані з дослідником та пов'язані з досліджуваним), які необхідно враховувати в психологічних експериментах.	2	2

1.7.	Метод спостереження у психології. Спостереження як метод дослідження у психології. Загальна процедура спостереження, вимоги до протоколювання.	2	2
1.8.	Види спостережень в психологічних дослідженнях, переваги та недоліки методу.	2	2
1.9.	Розробка плану та системи категорій спостереження при вивченні невербальної комунікації.	2	2
1.10.	Методи опитування у психології: бесіда та інтерв'ю. Види та способи організації бесіди у психологічних дослідженнях. Поведінка дослідника при проведенні психологічного дослідження.	2	1
1.11.	Метод бесіди: види запитань та правила їх формулювання, основні прийоми та правила ведення бесіди, розробка плану та запитань бесіди.	2	1
1.12.	Інтерв'ю (псевдобесіда): основні види і правила діагностичного інтерв'ю, перед- та постекспериментальне інтерв'ю. Особливості застосування і модифікації інтерв'ю та спостереження у різних сферах психологічного дослідження.	2	2
1.13.	Опитувальники-анкети. Класифікація питань анкети.	2	1
1.14.	Вимоги до формулювання та оформлення анкети.	2	1
1.15.	Розробка, складання та апробація анкети (інтерв'ювання респондентів).	2	2
1.16.	Архівний метод, техніка контент-аналізу. Особливості застосування архівного методу.	2	1
1.17.	Метод аналізу продуктів діяльності, праксіметричного методу в психологічних дослідженнях.	2	1
1.18.	Методика біографічного методу. Контент-аналіз – техніка аналізу документів	2	2
1.19.	Метод вимірювання у психології: тести та стандартизовані особистісні опитувальники. Традиційні особистісні опитувальники та психосемантичні методи (методи суб'єктивного шкалювання), труднощі при застосуванні опитувальників.	2	1
1.20.	«Об'єктивний», «суб'єктивний» та «проективний» підходи у тестуванні за Л. Ф. Бурлачуком. Класифікація проективних технік, особливості їх інтерпретації.	2	1
1.21.	Різновиди тестів та діагностичних методик (апаратурні, бланкові тощо), вимоги щодо їх створення, розповсюдження та використання; вимоги до фахівця-психодіагност.	2	2

1.22.	Підходи до класифікації діагностичних методів та методик. Методи «пояснювальної психології».	2	1
1.23.	Природничо-наукова парадигма в психологічних дослідженнях та методи «описової психології» (гуманістична парадигма в психологічних дослідженнях).	2	1
1.24.	Класифікація діагностичних методів та методик за критерієм об'єктивності та ступенем формалізації.	2	2
1.25.	Модульна контрольна робота № 1	2	2
Усього за модулем № 1		50	38
Модуль 2. «Дослідження психічних процесів».			
2.1.	Особливості дослідження уваги. Дослідження концентрації та стійкості уваги. Дослідження вибірковості уваги. Методика «Визначення концентрації уваги». Дослідження особливостей активної уваги (стійкості уваги, концентрації уваги) за методикою «Коректурна проба» (Б. Бурдон).	2	1
2.2.	Методика дослідження темпу сенсо-моторних реакцій, якостей розподілу і переключення уваги «Відшукування чисел за таблицями Шульте». Розподіл переключення та обсяг уваги.	2	1
2.3.	Методика дослідження індивідуальних особливостей обсягу уваги. Методика вивчення переключення уваги. Розвиток уваги. Методика вивчення довільної уваги (П'єрона-Рузера). Методика дослідження працездатності, втомлюваності «Рахунок за Крепеліном».	2	1
2.4.	Огляд методик оцінки рівня розвитку уваги («Домашнє завдання 1» - самостійне опрацювання даних методик). Виконання мнемотехнічних вправ та вправ для розвитку уваги і уважності.	2	1
2.5.	Дослідження відчуттів у психології. Класифікація методів дослідження відчуттів.	2	1
2.6.	Методика вивчення порогів чутливості. Методика дослідження провідних типів аналізаторів.	2	1
2.7.	Методика «Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини».	2	2
2.8.	Методи дослідження сприймання. Класифікація методів дослідження сприймання. Методи дослідження сприймання. Сприймання як результат взаємодії рецепторів та вплив слухової інструкції на сприймання. Визначення ролі сприймання в пізнавальній діяльності людини.	2	1

2.9.	Аналіз психологічних механізмів виникнення зорових ілюзій. Зорові ілюзії: ілюзія Герінга; ілюзія Вундта. Ілюзії сприймання розміру: ілюзія Еббінгауза; ілюзія Мюллера-Лайера. Ілюзія руху. Методика вивчення адаптації аналізаторів шкіри до болю та тиску. Методика порівняння величини та характеру помилок при сприйманні коротких часових інтервалів. Методика вивчення точності сприймання часу в умовах різної діяльності.	2	1
2.10.	Методика «Дослідження сприймання часу». Дослідження пізнавального контролю під час сприймання. Методика «Визначення домінуючого типу сприймання за роботою провідних аналізаторів».	2	2
2.11.	Вивчення процесів та властивостей пам'яті. Методи дослідження індивідуального типу та виду пам'яті. Вивчення опосередкованого запам'ятовування. Вивчення процесів запам'ятовування. Вивчення властивостей пам'яті: точності, обсягу пам'яті, швидкості утворення та характеру асоціацій.	2	1
2.12.	Методика вивчення механічного та смислового запам'ятання. Методика дослідження обсягу та точності запам'ятання. Методика дослідження мимовільного запам'ятовування та умов його продуктивності (за методом Зінченка).	2	1
2.13.	Методика вивчення короточасної пам'яті(метод Джекобса). Методика піктограми (О. Р. Лурія). Методика дослідження опосередкованого запам'ятовування. Методика вивчення домінуючого виду пам'яті.	2	2
2.14.	Методика дослідження швидкості утворення та характеру асоціацій. Методика «Ретроактивне гальмування». Дослідження обсягу словесно-логічної пам'яті. Методика «Продуктивність запам'ятовування» (за Н. А. Литовцевою).	2	2
2.15.	Вивчення особливостей мовлення. Дослідження характеристик мовлення людини. Методика дослідження усного мовлення.	2	1
2.16.	Методика дослідження еготизму мовлення. Методика дослідження ригідності мовлення.	2	1
2.17.	Методика дослідження письмового мовлення. Аналіз розвитку власного професійного усного і письмового мовлення.	2	2

2.18.	Дослідження особливостей мислення. Основні методи дослідження мислення у психології. Вивчення процесуальних аспектів мислення. Дослідження індуктивного та дедуктивного мислення. Методика діагностики шаблонності мислення. Методика дослідження особливостей понятійного мислення порівняння понять. Методика дослідження особливостей мислительної діяльності при вирішенні завдань на узагальнення «Виключення зайвого».	2	1
2.19.	Методика дослідження процесів узагальнення та абстрагування (модифікація Л. С. Виготського, Б. В. Зейгарник). Методика дослідження аналітичності мислення. Методики дослідження: «Мисленнєві операції», «Виділення суттєвих ознак», «Індивідуальні особливості розв'язування задач». Опитувальник «Стиль мислення».	2	1
2.20.	Дослідження зв'язку змістовних індивідуальних особливостей мислення із типом особистості («Художники», «Мислителі», «Практики»), її цінностями, особливостями емоційної сфери, мотивації та психологічних захистів. Вивчення операційної сторони наочно-дієвого мислення («Складання фігур із сірників»). Дослідження логічного аспекту наочно-образного мислення («Матриці Равена» та ін.) та логічного аспекту математичного мислення («Кількісні відношення», «Закономірності числового ряду»).	2	1
2.21.	Оцінка показників активності мислення – побіжності, гнучкості та рухливості; лабільності шляхом реєстрації продуктивності вербального, наочно-образного та математичного мислення в завданнях різного типу: методика Лачинса, «Словесний лабіринт», «Інтелектуальна лабільність». Дослідження впливу уяви на вирішення мислительної задачі (задача про книжкового черв'яка та про ластівку).	2	1
2.22.	Оцінка міркувань та умовиводів за методиками «Розуміння переносного смислу прислів'їв та приказок», «Відгадування загадок» та методикою «Логічність умовиводів». Вивчення процедури розмірковування через виключення («Переклад на мову суахілі», «Король та троє в'язнів»). Дослідження особливостей індивідуального та групового мислення (методика «Загибель корабля», «Метод шести капелюхів»).	2	2

2.23.	Особливості вивчення уяви. Вивчення уяви особистості. Методика дослідження особливостей яскравості - чіткості уявлень за методом саморанжування (опитувальник Д. Маркса). Вивчення індивідуальних особливостей образної уяви та особистісної креативності. Креативність як системна властивість особистості. Діагностика особистісної креативності за опитувальником Тунік.	2	4
2.24.	Оцінка індивідуальних особливостей образної уяви (рівень складності, гнучкість – ригідність, оригінальність – стереотипність) за методикою домальовування геометричних фігур кола, квадрата, трикутника та проєктивним тестом «Неіснуюча тварина».	2	2
2.25.	Порівняльна характеристика первинних психічних образів – образів відчуття та сприймання та вторинних психічних образів – уявлень пам'яті та уяви. Самооцінка яскравості – чіткості уявлень в різних модальностях, визначення провідної репрезентативної системи. Об'єктивна оцінка зорових уявлень за методом «Квадрата літер», вивчення відмінностей між процесами відтворення та впізнавання, оцінка сприймання та просторової уяви за методиками Шепарда, «Кути», «Компаси», тестом руки тощо. Методика дослідження особливостей творчої уяви. Методика визначення рівня розвитку уяви «Вигадай розповідь».	2	4
2.26.	Модульна контрольна робота № 2	2	2
Усього за модулем № 2		52	40
Усього за 2 семестр		102	78
3 семестр			
Модуль № 3. «Вивчення емоційно-вольових процесів, психічних станів та психічних властивостей».			
3.1.	Вивчення вольової сфери особистості. Особливості вивчення вольової сфери особистості. Методика визначення локусу суб'єктивного контролю (Є. Ф. Бажін). Дослідження «Сили волі». Методика «Чи рішучі Ви?» (Ерік Берн). Методика дослідження вольових якостей особистості.	2	2
3.2.	Самоспостереження у розвитку вольових якостей особистості. Методика вивчення рівня наполегливості. Методика використання методу спостереження для оцінки вольових якостей (А. І. Висоцький).	2	2

3.3.	<p>Вивчення емоцій та почуттів особистості. Особливості вивчення емоцій та почуттів особистості. Специфіка організації дослідження емоційно-вольової сфери особистості. Диференційна діагностика емоцій. Вивчення емоційних станів особистості. Емоційна саморегуляція особистості. Методика вивчення оцінки значимості емоцій «Емоційна спрямованість» (Б. І. Додонов). Методика вивчення актуальних і домінуючих емоцій особистості «Шкала диференціальних емоцій (К. Ізард). Методика дослідження продуктивності запам'ятовування різних за емоційним змістом слів «Вивчення емоційної пам'яті». Методика «Градусник емоційного стану» (Н. П. Фетіскін). Дослідження ситуативної та особистісної тривожності (Ч. Д. Спілбергер, адаптація Ю. Л. Ханін). Методика «Вивчення зовнішнього вираження емоцій». Методика «Некерована емоційна збудливість (В. В. Бойко). Методика дослідження способів вираження та втримання власного гніву в звичайних буденних ситуаціях «Вивчення способів вираження гніву».</p>	2	2
3.4.	<p>Діагностика особистісної ригідності, алекситимії, потреби у пошуках відчуттів та емпатії як тих властивостей особистості, які визначають індивідуальні особливості переживання емоцій та почуттів. Методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів (за В. В. Бойко). Вивчення зв'язку емоцій та потреб індивіда, адаптаційного значення основних емоційних програм за Келерманом та Плутчиком, механізмів формування ранніх та пізніх захистів, робота з опитувальником Келермана-Плутчика. Розрізнення понять «емоційна грамотність», «емоційний інтелект», «рівень емоційної зрілості». Вивчення особливостей людських почуттів, що є відображенням складної системи відношень людини із світом, іншими людьми та самим собою. Виконання вправ, спрямованих на розвиток здатності розрізняти, усвідомлювати, приймати емоції та почуття, адекватно їх виражати.</p>	2	2

3.5.	Дослідження психічних станів особистості. Дослідження станів: переживання, настроїв, самопочуття, працездатність, натхнення, стеничність, стрес, фрустрація, афект, психогенії, фобії, сон. Діагностика психічних станів особистості в ситуаціях життєдіяльності за методикою «САН» тощо. Вивчення принципів застосування методик діагностики нервово-психічного напруження та його проявів: методика діагностики самооцінки психічних станів Айзенка, шкала нервово-психічного напруження Немчина.	2	2
3.6.	Методика діагностики стану стресу Шрайнера, тест «Ступінь напруженості», шкала астеничного стану ШАС, методика «Г і Д», шкала депресії Бека, опитувальник суб'єктивного відчуття самотності та соціальної ізоляції Рассела та Фергюсона, опитувальник діагностики рівня емоційного вигорання В. Бойка. Вивчення станів ситуативної (реактивної) тривоги та агресії, а також діагностика тривожності, агресивності та ворожості як сталих властивостей особистості за допомогою шкали Спілбергера-Ханіна, опитувальників Тейлор, Басса-Дарки.	2	2
3.7.	Дослідження темпераменту як індивідуально-типологічної властивості особистості. Дослідження психологічних властивостей темпераменту. Вивчення загальних властивостей нервової системи. Методика вивчення сили нервової системи, працездатності індивіда «Темпінг-тест» (С. П. Ільїн).	2	2
3.8.	Методика вивчення рухливості нервових процесів «Сортування слів». Опитувальник ЕРІ (за Айзенком).	2	2
3.9.	Вивчення характеру як індивідуально-типологічної властивості особистості. Методика дослідження типів акцентуацій характеру (Х. Шмішек).	2	2
3.10.	Методики визначення особливостей прояву характеру у спілкуванні «Ваш характер»; «Чи сильний у Вас характер?» (В. Рошаховський).	2	1
3.11.	Тести: «Група крові і Ваш характер», «Обери свій колір».	2	1
3.12.	Дослідження індивідуальних здібностей особистості. Проблеми виміру та розвитку здібностей. Методика виявлення особливостей невербальної креативності (конструктивну активність, оригінальність категоріальну гнучкість). Методика вивчення рівня та структури розумових здібностей.	2	2

3.13.	Методика самоспостереження за проявами творчих здібностей у різних видах діяльності «Креативність»(за Дж. Гілфордом). Методика виявлення «Комунікативних і організаторських здібностей» (КОЗ-2). Тест на перевірку кмітливості.	2	2
3.14.	Вивчення активності і спрямованості особистості. Структура самосвідомості особистості. Прийоми та способи особистісного самопізнання та саморозвитку. Підходи до дослідження проблеми соціальної адаптації особистості.	2	1
3.15.	Критеріально-типологічна модель соціальної адаптації (внутрішній та зовнішній критерії адаптованості) за А. Реаном. Вивчення спрямованості особистості за методикою В. Смекала та М. Кучера. Методика вивчення самосвідомості особистості «Тест двадцяти тверджень на самоставлення (М. Кун, Т. Мак-Партланд) (Twenty Statements Attitude Test).	2	2
3.16.	Методика вивчення індивідуальних особливостей особистості, її самосвідомості, міжособистісних стосунків «Особистісний диференціал» (Ч. Осгуд). Методика визначення домінуючого способу прояву активності особистості «Вечірній огляд подій».	2	1
3.17.	Модульна контрольна № 3	2	2
Усього за модулем № 3		34	30
Модуль № 4. «Практична психодіагностика інтегративних явищ у психології».			
4.1.	Методи дослідження особистості. Класифікація методів дослідження особистості. Самооцінка в структурі особистості, роль захисних компенсаторних механізмів у самооцінюванні та формуванні «Я-концепції». Дослідження самооцінки за допомогою процедури ранжування. Методика вивчення структури образу «Я» особистості «Хто Я?». Дослідження методики вивчення рівня самооцінки особистості «Сходинки» (Т. Дембо, С. Я. Рубінштейн).	2	2
4.2.	Методика вивчення самооцінки (С. Будассі). Диференціально-діагностичний опитувальник інтересів (ДДО) (Є. О. Климова). Вивчення ціннісних орієнтацій особистості за методикою М. Рокіча. Методика вивчення рівня домагань особистості (що пов'язаний із цілепокладанням) та ступінь її адекватності (відповідність висунутої мети можливостям людини) «Моторна проба Шварцландера».	2	2

4.3.	Дослідження внутрішньо-особистісних конфліктів за методикою Фанталової. Діагностика стильових особливостей саморегуляції та оцінка рівня саморегуляції особистості за методикою Моросанової. Психологічна діагностика лінії конфлікту саморегуляції особистості за С. Т. Посоховою. Діагностика індивідуальних проявів самоактуалізації особистості за допомогою самоактуалізаційного тесту Е. Шостром в адаптації Ю. А. Альошиної, Л. Я. Гозмана та ін..	2	2
4.4.	Вивчення часових характеристик внутрішнього світу особистості («темпорального інтелекту»), дослідження часової перспективи методом мотиваційної індукції Ж. Нюттен. Адаптивність та самоактуалізація як головні параметри, які відображають гармонійні риси характеру та зрілість особистості (В. Д. Менделевич). Характеристика когнітивних, мотиваційних та регуляторних складових кожного з цих параметрів.	2	3
4.5.	Вивчення особистості у спілкуванні. Методика «Комунікативні та організаторські здібності» (КОС) (Б. О. Федоришин). Комунікативна спрямованість особистості. Вправа «Я-повідомлення».	2	2
4.6.	Експертне оцінювання у вивченні невербальних засобів комунікації. Методика «Експертні оцінки невербальної комунікації (розроблена А. М. Кузнецовою).	2	2
4.7.	Діагностика параметрів невербального спілкування: загальна оцінка невербального репертуару, чутливість, сензитивність людини до невербальної поведінки іншого та здатність до адекватної ідентифікації, здатність до керування своїм невербальним репертуаром адекватно до мети та ситуації спілкування.	2	2
4.8.	Рефлексія розвитку комунікативності як провідної якості психолога. Методика виявлення комунікабельності (В. А. Кан-Калік, М. Д. Нікандров)	2	3
4.9.	Вивчення міжособистісних стосунків у групах та колективах. Організація та вимоги до дослідження міжособистісних стосунків у групах та колективах. Соціометричне дослідження структури групи. Методика вивчення міжособистісних стосунків в групі «Метод соціометрії» (Я. Л. Морено).	2	2
4.10.	Референтометричне дослідження взаємостосунків у групі. Методика «Референтометрія», з метою визначення референтності кожного індивіда, який входить у групу.	2	2

4.11.	Вікові особливості застосування соціометричного дослідження інтеграційні показники в групах. Методика визначення рівня згуртованості групи «Ціннісно-орієнтаційна єдність колективу» (ЦОЄ).	2	2
4.12.	Діагностика самооцінки, міжособистісних відношень та тенденцій особистісного розвитку (Т. Лірі). Тест «Чи здатні Ви впливати на інших». Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки (К. Томас).	2	3
4.13.	Проблеми вивчення та психологічний аналіз діяльності. Класифікація методів дослідження діяльності. Тест на визначення схильності особистості до вибору професії.	2	2
4.14.	Вивчення мотивів навчальної діяльності; ознайомлення з особливостями вивчення структури мотивації учбової діяльності за методикою «Вивчення мотивації навчальної діяльності» (М. І. Алексєєва).	2	2
4.15.	Діагностика мотивації досягнення успіху та уникнення невдачі (А. Реан). Постановка цілей у структурі діяльності. Методика «Техніка постановки цілей» (за Дж. Г. Скотт). Психологічний аналіз діяльності	2	2
4.16.	Вивчення самоставлення особистості за методикою С. Р. Пантілєєва. Виявлення схильності до ризикованої поведінки за методикою С. Шуберт. Чотирьохмірна модель причин успіху та невдачі (Б. Вайнер).	2	2
4.17.	Модульна контрольна робота № 4	2	2
Усього за модулем № 4		34	37
Усього за 3 семестр		68	67
Усього за навчальною дисципліною		170	145

2.3. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг

Таблиця 3

№ пор.	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)
1	2	3
2 семестр		
1.	Підготовка до практичних занять	66
2.	Виконання домашнього завдання	8
3.	Підготовка до модульної контрольної роботи	4
Усього за 2 семестр		78
3 семестр		
1.	Підготовка до практичних занять	55
2.	Виконання домашнього завдання	8
3.	Підготовка до модульної контрольної роботи	4
Усього за 3 семестр		67
Усього за навчальною дисципліною		145

2.3.1. Домашнє завдання

Домашні завдання (ДЗ) виконуються у другому та третьому семестрах, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу, що викладається у другому семестрі.

Домашнє завдання № 1 виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами і є складовою модулю № 2 «Дослідження психічних процесів».

Домашнє завдання № 2 виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами і є складовою модулю № 3 «Вивчення емоційно-вольових процесів, психічних станів та психічних властивостей».

Виконання, оформлення та захист домашніх завдань № 1, № 2 здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання № 1 – 4 години самостійної роботи. Час, потрібний для виконання домашнього завдання № 2 – 2 години самостійної роботи.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни використовуються: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, презентація, рольова гра, методи активної взаємодії тощо.

3.2. Рекомендована література.

Базова література:

3.2.1. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посіб. / І. М. Галян. – К. : Академвидав, 2009. – 463 с.

3.2.2. Герасімова Н. Є. Загальна психологія [текст] : практикум / Н. Є. Герасімова. – Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 208 с.

3.2.3. Загальна психологія : практикум [текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька, О. В. Темрук. – К. : Каравела, 2005. – 280 с.

3.2.4. Загальна психологія [текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук [та ін.]. - К. : Каравела, 2011. – 464 с.

3.2.5. Зелінська Т. М. Практикум із загальної психології [текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Зелінська, І. В. Михайлова. – К. : Каравела, 2010. - 272 с.

3.2.6. Моначин І. Л. Зошит-практикум з курсу «Практикум з загальної психології» для студентів спеціальності «Психологія». – Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 100 с.

3.2.7. Пашукова, Т. І. Практикум із загальної психології / Т. І. Пашукова, А. І. Допіра, Г. В. Дьяконов ; за ред. Т. І. Пашукової. – К. : Знання, 2006. – 203 с.

3.2.8. Практикум із загальної психології [робочий зошит] : методичні рекомендації до лабораторних занять з курсу «Практикум із загальної психології» / [уклад. Портницька Н. Ф., Гречуха І. А., Литвинчук А. І., Можаровська Т. В., Хоменко Н. В.] за ред. Портницької Н. Ф. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – 270 с.

Допоміжна література:

3.2.9. Герасімова Н. Є. Основи загальної психології : самостійна робота студентів [текст] : навч. посіб. / Н. Є. Герасімова, І. В. Герасімова. – Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. - 68 с.

3.2.10. Загальна психологія : навч. посіб. / Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. – К. : ЦУЛ, 2012. – 296 с.

3.2.11. Погорільська Н. І. Математичні методи в психологічних дослідженнях [текст] : навч. посіб. / Н. І. Погорільська, О. В. Ходанович. – Київ : Київський університет, 2015. – 128 с.

3.2.12. Туриніна О. Л. Практикум з психології : навч. посіб. / О. Л. Туриніна. – К. : МАУП, 2007. – 328 с.

3.2.13. Юрчинська Г. К. Психомоторика. Загальний практикум [текст] : навч. посіб. / Г. К. Юрчинська. – Київ : Київський університет, 2005. – 164 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

3.3.1. Загальна психологія : книги [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : http://www.koob.ru/common_psychology/

3.3.2. Загальна психологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : www.twirpx.com

3.3.3. Максименко С. Д. Загальна психологія [текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Д. Максименко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 271 с. – Режим доступу до сайту : <http://biblioteka.cdu.edu.ua/>

3.3.4. Музика О. Л. Професійно-орієнтовані завдання з психології : навч. посіб. [Електронний ресурс]./ О. Л. Музика. (Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року), перероб. і доп. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010. – В. 3. – Режим доступу до сайту : http://zu.edu.ua/spf/psihol_vkl.html

3.3.5. М'ясоїд П. А. Загальна психологія [текст] : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл / П. А. М'ясоїд. – К. : Вища школа, 2004. – 487 с. – Режим доступу до сайту : <http://biblioteka.cdu.edu.ua/>

3.3.6. Савчин М. В. Загальна психологія [текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2011. – 464 с. – Режим доступу до сайту : <http://biblioteka.cdu.edu.ua/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Методи контролю та схема нараховування балів.

4.1.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

2 семестр				
Модуль № 1		Модуль № 2		Мак кількість балів
Вид навчальної роботи	Мак кіл-ть балів	Вид навчальної роботи	Мак кіл-ть балів	
Вичерпне розкриття питання за планом семінару (3x5б.)	15 (сумарна)	Вичерпне розкриття питання за планом семінару (3x5б.)	15 (сумарна)	
Активна участь на практичних заняттях (2x4б.)	8 (сумарна)	Активна участь на практичних заняттях (2x4б.)	8 (сумарна)	
Виконання експрес – завдання (2x3б.)	6 (сумарна)	Виконання домашнього завдання (1x6б.)	6 (сумарна)	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 18 бал.</i>		<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше 18 бал.</i>		
Виконання модульної контрольної роботи № 1	15	Виконання модульної контрольної роботи № 2	15	
Усього за модулем № 1	44	Усього за модулем № 2	44	
Семестровий диференційований залік				12
Усього за 2 семестр				100
3 семестр				
Модуль № 3		Модуль № 4		Мак кількість балів
Вид навчальної роботи	Мак кіл-ть балів	Вид навчальної роботи	Мак кіл-ть балів	
Вичерпне розкриття питання за планом семінару (3x5б.)	15 (сумарна)	Вичерпне розкриття питання за планом семінару (3x5б.)	15 (сумарна)	
Активна участь на практичних заняттях (2x4б.)	8 (сумарна)	Активна участь на практичних заняттях (2x4б.)	8 (сумарна)	
Виконання домашнього завдання (1x6б.)	6 (сумарна)	Виконання експрес – завдання (2x3б.)	6 (сумарна)	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 3 студент має набрати не менше 18 бал.</i>		<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 4 студент має набрати не менше 18 бал.</i>		
Виконання модульної контрольної роботи № 3	15	Виконання модульної контрольної роботи № 4	15	
Усього за модулем № 3	44	Усього за модулем № 4	44	
Семестровий диференційований залік				12
Усього за 3 семестр				100

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Практикум з загальної психології"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.11-01-2018 РП 12.01.07-01-2018
		Стор.26 із 28	

4.1.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах					Оцінка за національною шкалою
Вичерпне розкриття питання за планом семінару	Активна участь на практичних заняттях	Виконання експрес-завдання	Виконання домашнього завдання	Виконання модульної контрольної роботи	
5	4	3	6	14-15	Відмінно
4	3	2,5	5	12-13	Добре
3	2,5	2	4	9-11	Задовільно
менше 3	менше 2,5	менше 2	менше 4	менше 9	Незадовільно

4.1.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1-4	Оцінка за національною шкалою
40-44	Відмінно
33-39	Добре
27-32	Задовільно
менше 27	Незадовільно

4.1.4. Сума поточної та контрольних модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

4.1.5. Сума підсумкових модульних рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4.).

Таблиця 4.4.

Відповідність підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5.

Відповідність залікової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
12	Відмінно
10	Добре
8	Задовільно
-	-

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Практикум з загальної психології"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.11-01-2018 РП 12.01.07-01-2018
		Стор.27 із 28	

4.1.6. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.1.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.1.8. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./А**, **87/Добре/В**, **79/Добре/С**, **68/Задов./D**, **65/Задов./E** тощо.

4.1.9. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична оцінка з підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах (з цієї дисципліни – за другий і третій семестри) з наступним її переведенням в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				